

- منبع پاسخ خود را به طور دقیق با ذکر صفحات بیاورید.
- بدون ایجاد مُخل و اطناب مُمل به سبک و سیاقی تحلیلی پاسخ دهید. استدلال‌ها را به نحو منطقی صورت‌بندی کنید.
- در زمان مورد نظر ارسال کنید (نه زودتر و نه دیرتر).
- نام خود و شماره تکلیف را علاوه بر بخش subject ایمیل، روی فایل نیز حتماً بنویسید.
- پاسخ این سؤالات بخشی از نمره نهایی است.

جلسه اول: تقسیم فلسفه و فیلسوفان

۱. تقسیم فلسفه و فیلسوفان بر مبنای چه ملاکی است/باید باشد (رویکرد، زمانی، مکانی...)?
۲. قول به معرفت فطری (ذاتی)، چگونه امکان تفکیک فلاسفه عقل‌گرا و تجربه‌گرا را فراهم می‌کند؟

جلسه دوم: هیوم: زندگی و آثار، زمینه و زمانه

مهمترین مسئله و پروژه فلسفه هیوم چیست؟ و نظام فلسفی هیوم چگونه بر آن بنا می‌شود؟

جلسه سوم: بخش ۱: در باب گونه‌های متفاوت فلسفه

۱. دو فلسفه‌ای که هیوم در بخش اول کتاب "کاوشی در خصوص فهم بشری" از آن سخن به میان آورده است کدام‌اند؟ آیا هیوم یکی از این دو را بر دیگری ترجیح داده است یا خیر؟ چرا؟
۲. مراد هیوم از اینکه "در میان فلسفه‌تان همچنان انسان باشید" چیست؟
۳. فلسفه‌ای که در نظر هیوم "ماهیت بشری را موضوع نظریه‌پردازی می‌انگارد" فلسفه نظری است یا عملی؟

جلسه چهارم: بخش ۲: در باب خاستگاه ایده‌ها

۱. هیوم چه استدلالی بر اینکه "همه ایده‌های ما ریشه در انطباعات دارد" اقامه کرده است؟ او به مثال نقضی که در مقابل این گزاره مطرح می‌کند چه پاسخ می‌دهد؟ آزمون بار برهان در این باب چگونه به کار می‌رود؟
۲. آیا ادراکات اندیشه بشری از نظر هیوم محدود است یا آزاد؟ به چه معنا؟

جلسه پنجم: بخش ۳: در باب تداعی ایده‌ها

۱. چرا هیوم در ویرایش ۱۷۷۷ بخش مثال‌های مربوط به اصول تداعی را از فصل سوم کتاب کاوش حذف کرد؟
۲. به چه معنایی هیوم مجاورت، مشابهت و علیت را اصول ارتباط بین ایده‌ها قلمداد می‌کند؟ چرا برای آنها استدلالی مطرح نکرده است؟

جلسه ششم: بخش ۴: تردیدهای شکاکانه در خصوص کنش‌های فهم

۱. نسبت بین استدلال‌های ناظر به واقع و رابطه علیت را توضیح دهید و بگویید آیا این استدلال‌ها پیشینی‌اند؟ آیا با رأی هیوم در باب علیت پیش‌گویی ممکن است؟
۲. در نظر هیوم چه نسبتی میان فلسفه شکاکانه و زندگی معمول وجود دارد؟
۳. استدلال هیوم بر اینکه کشف رابطه علت و معلول استنتاج عقلی نیست را بنویسید.
۴. با توضیح چنگک هیومی بگویید منشأ باور به اصل یکنواختی طبیعت چیست؟

جلسه هفتم : بخش ۵: راه حل شکاکانه این تردیدها

۱. هیوم چه تبیینی برای ضرورت علی دارد؟
۲. ”باور“ و تفاوت آن با ”وهم/fiction“ چیست؟
۳. نسبت تقدم تجربه و عادت چیست؟

جلسه هشتم: بخش ۶: در باب احتمال

۱. درجات احتمال در استدلال را در تناظر با انواع رابطه علیت بین اشیا تحلیل کنید. وقتی معلول معمولش را نتواند ایجاد کند تحلیل فلاسفه و هیوم چیست؟ ”باور“ در چه وضعی شکل می‌گیرد؟
۲. چه رابطه‌ای میان تعدد تجربه با تشکیل باور در انسان وجود دارد؟
۳. کارکرد مفهوم احتمال در تمایز باورهای ما از اوهام چه می‌تواند باشد؟

جلسه نهم: بخش ۷: در باب ایده ارتباط ضروری

۱. هیوم منبع احتمالی انطباق ارتباط ضروری را چگونه برمی‌شمارد؟ آیا رابطه بین علت و معلول همچون رابطه روح و بدن است؟
۲. نقد هیوم بر مقارنه‌گرایی (Occasionalism) با توجه به مبانی خودش چیست؟

جلسه دهم : بخش ۸: در باب آزادی و ضرورت

۱. بر چه اساسی هیوم اختلاف درباره مفاهیم و آموزه‌های مهم فلسفی همچون ضرورت و آزادی را صرفاً اختلاف لفظی و ناشی از سوء فهم می‌داند؟
۲. تعریف اراده آزاد از نظر هیوم چیست؟
۳. نسبت ضرورت و آزادی را در نظر هیوم با نسبت نظر و عمل توضیح دهید.

جلسه یازدهم: بخش ۹: در باب عقل حیوانات

۱. شأن نزول این بخش در کتاب هیوم چیست؟
۲. شباهت‌های انسان و حیوان در ادراک چیست؟
۳. در نظر هیوم در انسان و حیوان، چه نسبتی میان قوه استنتاج و غریزه وجود دارد؟

جلسه دوازدهم: بخش ۱۰: در باب معجزات

۱. با اینکه مبانی هیوم در باب ضرورت علی (همچون اشاعره) مجالی بیشتر به معجزه می‌دهد چرا معجزه را و از چه جهت نقد می‌کند؟
۲. گواهی شاهدان به معجزه چه اشکالاتی دارد؟

جلسه سیزدهم: بخش ۱۱: در باب یک مشیت الهی خاص و یک وضعیت آتی

۱. نقد هیوم به برهان نظم را به طور خلاصه توضیح دهید؟
۲. نقد هیوم به الاهیات در باب ویژگی‌های خداوند، معاد، پاداش و کیفر اخروی چیست؟
۳. توجیه هیوم بر اینکه فلسفه اپیکوری خطری برای نظم جوامع ندارد چیست؟
۴. نسبت دین و اخلاق را هیوم چگونه می‌داند؟

جلسه چهاردهم: بخش ۱۲: در باب فلسفه آکادمیک یا شکاکانه

۱. نظر هیوم در باب شک روشی چیست؟
۲. هیوم استدلال‌های مجرد/ انتزاعی و ناظر به واقع در باب شکاکیت را چگونه پاسخ می‌دهد؟
۳. فواید شکاکیت آکادمیک چیست؟
۴. موضوعات مناسب برای پژوهش به نظر هیوم چیست؟

جلسه پانزدهم: تجربه‌گرایی پس از هیوم:

تجربه‌گرایی بعد از هیوم چه مسیری را رفته و تا کنون چه سرنوشتی داشته است؟

جلسه شانزدهم: پس از هیوم: کانت

کانت چه بخش از تجربه‌گرایی هیوم را به نظام خود تزریق می‌کند؟

جلسه هفدهم: پس از هیوم: پوزیتیویسم

پوزیتیویسم در قرن ۲۰ چه نسبتی با فلسفه تجربه‌گرایی دارد؟

پرسش‌های چندگزینه‌ای (حتماً در جدول علامت بزنید)

۱. هیوم چگونه فلسفه انسانی را مقبول می‌داند؟

- الف) فلسفه‌ای که انسان را به‌عنوان موجود فعال و درگیر عمل می‌بیند.
ب) فلسفه‌ای که انسان را به‌عنوان موجود عقلانی می‌بیند و فنی و دشوار است.
ج) ترکیبی از هر دو مورد
د) فلسفه شکاکانه

۲. از نظر هیوم، کدام مورد جزء فواید فلسفه فنی، دقیق و عقلانی نیست؟

- الف- لذتی بی‌خطر برای ذهن‌های ورزیده
ب- کمک به افزایش دقت افراد در کار و پیشه خود
ج- کمک به نقد مهملات متافیزیکی
د- راهیابی به بنیادین‌ترین وجوه واقعیت

۳. از نظر هیوم، مشکل استدلال فیلسوفان الهی در باب صفات خدا چیست؟

- الف- پاسخ درستی به مسئله شر نمی‌دهند.
ب- پاسخ‌های ایمان محور می‌دهند.
ج- از معلول یک ویژگی نیک را می‌گیرند و بدون دلیل در حد خیلی بالاتر آن را به علت نسبت می‌دهند.
د- گواهی ادیان مختلف مثل اسلام و مسیحیت در باب صفات خدا یکدیگر را تضعیف می‌کند.

۴. معمول‌ترین اصل تداعی که بین رویدادهای متفاوت در هر تصنیف روایی و تاریخی قرار دارد کدام است؟

- الف- علت و معلول
ب- مجاورت در زمان و مکان
ج- شباهت
د- گزینه الف و ب

۵. هیوم مدعی است که رابطه علیت را نمی‌توان از عقل صرف استنباط نمود کدام مورد جزء استدلال‌های او برای اثبات این امر نیست؟ (فرض کنید X علت Y است).

- الف- بدون رجوع به تجربه برای علت X معلول‌هایی غیر از Y نیز قابل تصور هستند بدون اینکه تناقض منطقی داشته باشیم.
ب- معلول رویدادی متفاوت از علتش است. پس با عقل به‌تنهایی نمی‌توان از علت به معلول رسید.
ج- کودکان و دیوانگان فهمی از علیت ندارند و با استدلال به علیت پی نبرده‌اند؛ بلکه با تجربه رشد کرده‌اند.
د- علیت یک مفهوم برگرفته از ریاضیات و هندسه است و مربوط به امر واقع نیست.

۶. هیوم استدلال را چگونه تقسیم می‌کند و استقرا را جزء کدام یک می‌داند؟

- الف- استدلال برهانی و استدلال انسانی - انسانی
ب- استدلال برهانی و استدلال انسانی - برهانی
ج- استدلال عقلی و استدلال تجربی - تجربی
د- استدلال برهانی و استدلال عقلی - عقلی

۷. کدام مورد جزء ویژگی‌های فلسفه شکاکانه (آکادمیک) نزد هیوم نیست؟

- الف- تردید و تعلیق داوری
ب- مقید بودن به محدوده محدود کاوش‌های فهم
ج- دوری از روش ریاضی در فلسفه
د- دوری از فلسفه‌های غیرمرتبط با زندگی

۸. هیوم منشأ تصور علیت را چه می‌داند؟ آیا به کشف خود در این مسئله یقین دارد؟

- الف- عادت - بله هیوم یقین دارد که عادت منشأ تصور علیت است.
ب- عادت - خیر هیوم یقین ندارد که عادت منشأ علیت است؛ بلکه نظریه خود را بهترین تبیین می‌داند.
ج- عادت - خیر زیرا هیوم معتقد است که ممکن است در آینده منشأ اصلی ایده علیت پیدا شود.
د- عقل - بله چون بدون عقل امکان فهم هیچ امری وجود ندارد.

۹. اگر تخیل انسان محدود به ایده‌های اولیه‌ای است که از طریق انطباعات به انسان می‌رسد وجه تمایز باور و وهم نیز هیوم چگونه توضیح داده می‌شود؟
- الف- باور امری معرفتی و عقلی است و وهم مربوط به قوه خیال است.
 ب- باور در محک تجربه پیروز است درحالی‌که وهم چنین نیست.
 ج- باور به حس یا احساس ملتصق است، بر خلاف وهم که چنین پابندی ای ندارد.
 د- باور تصدیق وجود شی ناشی از انطباع مربوطه است ولی وهم چنین نیست.
۱۰. چرا هیوم گزینه (عادت) را منشأ باور به علیت می‌داند نه استدلال؟
- الف - استدلال فرایندی بیش از اندازه سریع است و فراتر از نیاز تکاملی انسان اطلاعات فراهم می‌کند.
 ب- ساختار ذهن انسان به‌گونه‌ای است که به علیت عادت کرده و با آن خو گرفته است.
 ج- استدلال فرایندی کند است و در کودکان یا افراد پر خطا اگر استدلال را منشأ تصور علیت بگیریم بقای آنها به خطر می‌افتد.
 د- استدلال در باب امور واقع همان استقرا است و یقینی نیست.
۱۱. تعریف هیوم از شانس چیست؟
- الف- احتمالی در برابر امر واقع است.
 ب- جهل به علت حقیقی هر رویداد است.
 ج- شانس امری عینی است و ریشه در محاسبات ذهنی دارد. د- رخداد شانسی در عالم کاملاً ممکن است.
۱۲. میزان درجه باور به احتمال وقوع یک رویداد از نظر هیوم به چه چیزی وابسته است؟
- الف- اینکه علم احتمالات به چه درصدی برسد.
 ب- میزان وقوع رخداد مربوطه در زمان گذشته، این میزان را تعیین می‌کند.
 ج- با نفی ضرورت علی هیچ راهی برای تعیین احتمال وقوع یک رخداد نداریم.
 د- وقوع هیچ رخدادی را نمی‌توان بر حسب گذشته تحلیل کرد؛ چون هیچ ارتباط منطقی بین رویدادها نداریم.
۱۳. تمایز ایده‌ها و استدلال‌های ریاضی و فلسفی از دید هیوم چیست؟
- الف - ایده استدلال‌های ریاضی واضح‌تر و استدلال‌های ریاضی طولانی‌تر هستند.
 ب- ایده استدلال‌های ریاضی واضح‌تر ولی استدلال‌های ریاضی کوتاه‌تر هستند.
 ج- ایده استدلال‌های فلسفی واضح‌تر و استدلال‌های فلسفی عمیق‌تر هستند.
 د- ایده استدلال‌های فلسفی واضح‌تر و استدلال‌های فلسفی سریع‌تر هستند.
۱۴. طبق نظر هیوم، کدام پاسخ به این پرسش که ”چرا ایده رابطه ضروری علی از تامل بر تجربه درونی قابل استنباط نیست“ معتبر نیست؟
- الف- درکی از رابطه مستقیم و بی‌واسطه اراده و بدن نداریم.
 ب- اراده به برخی اجزا بدن مسلط و به برخی مسلط نیست.
 ج- از کالبدشناسی می‌دانیم واسطه بین اراده و حرکت بدن سلسله اعصاب است که از آنها بی‌خبریم.
 د- اراده امری غیرمادی است و امکان تأثیر از امر فیزیکی یعنی بدن را ندارد.
۱۵. از نظر هیوم مشکل پذیرش ضرورت علی در ارتباط با خدا چیست؟
- الف- خدا فاعل اعمال شر می‌شود. ب- چون اعمال شر از خدا که خیر محض است سرزده پس اعمال شر را باید خیر در نظر گرفت.
 ج- خدا مجبور است. د- الف و ب

۱۶. نقد هیوم به مالبرانش در باب مقارنه‌گرایی / Occasionalism چیست؟

- الف- ضرورت علی وجود ندارد که خدا بخواهد علت ضروری نفس و بدن باشد.
ب- تناظر دقیقی بین بدن و ذهن نداریم و افعال بدنی مستقل از ذهن وجود دارند مثل تپش قلب.
ج- عقل از تحلیل رابطه اراده و بدن انسان هم ناتوان است چه رسد به رابطه اراده خدا و بدن و ذهن انسان. ادعای مالبرانش به کل خارج از حیطه توانایی فاهمه انسان است.
د- دیدگاه دکارت منطقی‌تر است تا دیدگاه مالبرانش

۱۷. راه حل هیوم برای مسئله ضرورت علی و آزادی چیست؟

- الف- اراده آزاد لفظی تهی از معنا است و فقط ضرورت حاکم است.
ب- با پذیرش ضرورت علی جایی برای اراده آزاد نمی‌ماند.
ج- دعوا لفظی است. اراده آزاد به معنای اینکه مانعی برای اراده انسان نباشد معنا پیدا می‌کند.
د- این مسئله خارج از درک انسان است.

۱۸. به نظر هیوم نسبت بین فرایند یادگیری در حیوان و انسان چگونه است؟

- الف- یادگیری در حیوان و انسان یکسان و از طریق غریزه است.
ب- یادگیری در حیوان از طریق غریزه و در انسان از طریق استدلال است.
ج- یادگیری در حیوان و انسان یکسان و از طریق حافظه است.
د- یادگیری در حیوان از طریق استقرا و در انسان از طریق استدلال است.

۱۹. تعریف هیوم از معجزه چیست و چه نقدی بر آن وارد است؟

- الف- معجزه یک نقض قوانین طبیعت است - قوانین طبیعت تجربی نیست.
ب- اتفاقات عجیب نقل شده با گواهانی ناکافی است - گاهی گواهان کافی و معتبر هستند.
ج- معجزه یک نقض قوانین طبیعت است - با پذیرش استقرا و عادت نقض قوانین بی‌معنا است.
د- اتفاقات عجیب نقل شده با گواهانی ناکافی است - گواهی‌های متعارض قابل جمع هستند.

۲۰. کدام یک از دلایل زیر گواهی معجزات را زیر سوال نمی‌برد؟

- الف- گواهی معجزه در ادیان مختلف یکدیگر را تضعیف می‌کند. ب- عدم کفایت تعداد گواهان معجزات و اعتبار آن‌ها
ج- بشر اشتیاق به شگفتی دارد. د- روایات فراطبیعی عمده در میان ملت‌های جاهل بوده است

۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱		
																					الف
																					ب
																					ج
																					د

ارزیابی: آزمون پایان ترم (۱۰ نمره) + فعالیت طول ترم (۶ نمره) + کار پایانی (مقاله در موضوع درس یا ارائه) (۴ نمره)

۱) کاوشی در خصوص فهم بشری، ترجمه کاوه لاجوردی، نشر مرکز

همراه با دو شرح:

- 1) Stapleford, Scott, Goldschmidt, Tyron (2021) **Hume's Enquiry**, Expanded and Explained, Taylor & Francis.
- 2) Buckle, Stephen (2001) **Hume's Enlightenment Tract**, The Unity and Purpose of An Enquiry Concerning Human Understanding, Oxford University Press.

سایر کتب هیوم و در باب هیوم:

- ۲) رساله‌ای درباره طبیعت آدمی (دو جلد)، ترجمه جلال پیکانی، انتشارات ققنوس. ترجمه دیگری از کتاب دوم آن با عنوان:
- ۳) رساله‌ای درباره طبیعت انسان؛ کتاب دوم: درباره احساس‌ها؛ تلاشی در ارائه شیوه تجربی استدلال در امور انسانی، ترجمه انسیه گویا، نشر نی.
- ۴) کاوش در مبانی اخلاق، ترجمه مرتضی مردیها؛ نشر کتاب پارسه، ۱۴۰۳.
- ۵) جستاری در باب اصول اخلاق؛ ترجمه داود مجیدی، نشر مرکز.
- ۶) دیوید هیوم؛ رساله‌ای درباره طبیعت انسان؛ پی جی ای کیل؛ ترجمه آرش جمشیدپور؛ انتشارات زندگی روزانه/ ۱۴۰۰.
- ۷) آشنایی با هیوم؛ پل استراترن؛ ترجمه زهرا آراین؛ نشر مرکز/ ۱۳۸۰.
- ۸) تاریخ فلسفه جلد پنجم؛ فیلسوفان انگلیسی؛ از هابز تا هیوم، کاپلستون، ترجمه امیر جلال الدین اعلم/ انتشارات علمی فرهنگی و سروش.
- ۹) هیوم، آنتونی کوئین‌تن، ترجمه اکبر معصومی‌بیگی، نشر آگه. ۱۴۰۴.
- ۱۰) هیوم؛ راهنمایی برای سرگشتگان، آنجلا کاونتری، ترجمه محمد حیدرپور و حسین دباغ، انتشارات طه، ۱۴۰۴.
- ۱۱) جستارهایی در زندگی و اندیشه هیوم، مارک اسپنسر، ترجمه آرش باقری محمدآبادی، نشر نقد فرهنگ، ۱۴۰۴.

- 1) Ainslie, D.C., 2015, *Hume's True Skepticism*, Oxford: Oxford University Press.
- 2) Ainslie, D.C., and Annemarie Butler (eds.), 2015, *The Cambridge Companion to Hume's Treatise*, Cambridge: Cambridge University Press.
- 3) Allison, H.E., 2008, *Custom and Reason in Hume*, Oxford: Oxford University Press.